

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

БУРНАЗОВА Віра Володимирівна

УДК 378.147.886:78.071.2 (043.3)

**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ
ВИКОНАВСЬКОЇ САМОСТІЙНОСТІ СТУДЕНТІВ
МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ
У ПРОЦЕСІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ**

13.00.02 – “Теорія та методика музичного навчання”

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2010

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Бердянському державному педагогічному університеті, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
ЮНИК Дмитро Григорович,
Київський університет імені
Бориса Грінченка, Інститут мистецтв,
завідувач кафедри виконавської майстерності.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент
ХИЖНА Ольга Петрівна,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, заступник директора
Інституту педагогіки і психології;

кандидат педагогічних наук, доцент
АНДРЕЙКО Оксана Іванівна,
Львівська національна музична
академія імені М. В. Лисенка,
доцент кафедри скрипки.

Захист відбудеться 9 грудня 2010 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 8 листопада 2010 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А. В. Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Розвиток української національної культури і модернізація системи освіти підвищують вимоги до підготовки кадрів мистецького фаху, серед яких значуще місце відводиться майбутнім учителям музики. Стрижнем їх професійної діяльності має бути не лише мовне спілкування, спрямоване на творчу самореалізацію особистості, а й майстерність гри на музичних інструментах, завдяки якій наступним поколінням передаються морально-естетичні цінності, акумульовані соціально-психологічними особливостями епохи та її ментальністю.

Багатоаспектний внесок у розробку теорії й методики формування вмінь та навичок музикантів-інструменталістів зроблено такими виконавцями й науковцями, як Б. Деменко, В. Жадько, Е. Кучменко, Г. Меднікова, Г. Побережна, В. Шульгіна (філософський аспект), Л. Бочкар'єв, О. Віцинський, Г. Коган, Л. Котова, Л. Маккіннон, Ю. Цагареллі, Д. Юник (психологічний аспект), О. Алексеєв, Й. Гат, Ф. Бузоні, К. Мартінсен, О. Шульп'яков (фізіологічний аспект), О. Андрейко, О. Гольденвейзер, А. Корженевський, Я. Мільштейн, В. Муцмахер, Г. Ципін, Т. Юник (педагогічний аспект), Л. Баренбойм, Л. Гінзбург, К. Ігумнов, Б. Кременштейн, В. Москаленко, Г. Нейгауз, С. Савшинський (мистецтвознавчий аспект). У їх працях обґрунтовано теоретико-методичні підходи до розв'язання музично-виконавських завдань. Однак, поза увагою залишилися питання змісту виконавської самостійності митців музичного мистецтва, її структури та специфіки цілеспрямованого розвитку в процесі інструментальної підготовки, хоча сучасній педагогічній науці відомо, що саме від неї залежить результативність діяльності (І. Бобакова, В. Козаков, А. Козир, В. Мороз, А. Огаркова, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Хижна, О. Щолокова та ін.).

Отже, соціально-педагогічна важливість фахового становлення вчителів музики, недостатня дослідженість проблеми та потреба у вдосконаленні діючих технологій їх інструментальної підготовки до майбутньої професійної діяльності зумовили вибір теми роботи в такій редакції: “Методичні засади розвитку виконавської самостійності студентів музично-педагогічних факультетів у процесі інструментальної підготовки”.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри музичного виховання та хореографії Бердянського державного педагогічного університету в межах наукової теми “Проблеми підготовки фахівців в умовах оновлення форм і змісту художньої освіти”.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Бердянського

державного педагогічного університету (протокол № 3 від 11.03.2003 року) та узгоджена на засіданні бюро Ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні (протокол № 5 від 27.05.2003 року).

Мета дослідження – розробити та обґрунтувати методичні засади цілеспрямованого розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики та перевірити їх ефективність у процесі інструментальної підготовки.

Об'єкт дослідження – процес виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх учителів музики.

Предмет дослідження – методичні засади розвитку виконавської самостійності у майбутніх учителів музики.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз стану досліджуваної проблеми в теорії та методиці музичного навчання, уточнити зміст виконавської самостійності майбутніх учителів музики та її структуру.

2. Визначити критерії, показники та рівні сформованості виконавської самостійності майбутніх учителів музики.

3. Виявити педагогічні умови, ефективні методи та прийоми розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики.

4. Розробити методику цілеспрямованого розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики під час інструментальної підготовки.

5. Експериментально перевірити ефективність виявлених педагогічних умов і розробленої методики у процесі інструментальної підготовки майбутніх учителів музики.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять філософсько-культурологічні положення щодо особистості як активного суб'єкта діяльності й розвитку (Б. Деменко, В. Жадько, П. Кряжев, Е. Кучменко, Г. Меднікова, А. Мисливченко, Ю. Мірошніков, Ю. Руденко, А. Спіркін та ін.); системного підходу до аналізу педагогічних явищ та процесів, що вивчаються (Ю. Бабанський, В. Кан-Калик, В. Козаков, Я. Коменський, С. Мельничук, В. Мороз, І. Песталоцці, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін.); загальнотеоретичних принципів наукового пізнання інструментально-виконавської діяльності майбутніх учителів музики (О. Віцинський, О. Готсдінер, Г. Коган, А. Козир, О. Ростовський, Г. Саїк, В. Самітов, О. Хлебнікова, Ю. Цагареллі, Г. Ципін та ін.); концептуальних засад естетичного виховання та мистецької освіти (Н. Ахмедходжаєва, Н. Гузій, Л. Жарова, І. Зверєв, Л. Марковець, Г. Падалка, Т. Шамова, О. Шевнюк та ін.); психолого-педагогічних чинників розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики (О. Андрейко, О. Олексюк, Г. Побережна, О. Хижна, В. Шульгіна, О. Щолокова та ін.).

Для досягнення мети дослідження використовувались **методи**, які відповідали природі явища, що вивчалось, і були адекватні поставленим

завданням:

- теоретичні (аналіз наукової психолого-педагогічної та методичної літератури в межах досліджуваної проблеми, узагальнення передового досвіду роботи визначних педагогів і виконавців, моделювання змісту вихідних положень психологічних досліджень у теорію й методику музичного навчання тощо) – для визначення змісту виконавської самостійності майбутніх учителів музики та її структури у процесі інструментальної підготовки і перспективних шляхів формування означеного феномену;

- емпіричні (спостереження, бесіди, анкетування, оцінювання, констатувальний, пошуковий та формувальний експерименти тощо) – для виявлення педагогічних умов, методів і прийомів цілеспрямованого розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики в процесі інструментальної підготовки;

- математичної обробки результатів вимірювань сформованості виконавської самостійності майбутніх учителів музики під час проведення педагогічного експерименту (констатувального, пошукового і формувального) – для відстеження динаміки та доказу вірогідності кількісного і якісного аналізу даних.

Організація дослідження. Робота проводилася в три етапи упродовж 2003 – 2009 рр.

На першому етапі (2003 – 2005 рр.) опрацьовувалися праці з психології, педагогіки та мистецтвознавства і визначалися теоретико-методичні основи розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики у процесі інструментальної підготовки; аналізувалися, узагальнювалися одержані результати і виявлялися ефективні напрями дослідження обраної проблеми.

На другому етапі (2006 – 2007 рр.) визначались критерії, показники та рівні сформованості виконавської самостійності майбутніх учителів музики в процесі інструментальної підготовки; вивчався стан проблеми збереження наявних рівнів її сформованості під час виступів студентів мистецьких факультетів вищих навчальних закладів освіти України перед слухацькою аудиторією (констатувальний експеримент); були виявлені педагогічні умови, ефективні методи і прийоми цілеспрямованого розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики у процесі інструментальної підготовки (пошуковий експеримент) й обґрунтована методика дослідно-експериментальної роботи.

На третьому етапі (2008 – 2009 рр.) було розроблено та апробовано експериментальну методику цілеспрямованого розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики під час інструментальної підготовки (формувальний експеримент); здійснено впровадження експериментально доведеної ефективної методики розвитку означеного феномена у практику навчання студентів вищих закладів освіти України; зроблено висновки проведеного дослідження і оформлено загальний текст

дисертаційної роботи.

Наукова новизна одержаних результатів.

Вперше:

- представлено новий концептуально-методичний підхід до розв'язання проблеми розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики у процесі інструментальної підготовки;
- введено у науковий обіг поняття “виконавська самостійність майбутніх учителів музики”;
- визначено зміст поняття “виконавська самостійність майбутніх учителів музики”;
- розроблено структуру, критерії та показники сформованості виконавської самостійності майбутніх учителів музики у процесі інструментальної підготовки;
- виявлено педагогічні умови цілеспрямованого формування виконавської самостійності майбутніх учителів музики у процесі інструментальної підготовки, що передбачають спрямування їх зусиль на домінування процесуальної мотивації, звичну саморегуляцію музично-ігрових рухів, збереження оптимальної мотиваційної сили, призупинення переорієнтації активності при зіткненні мотивів з перешкодами та актуалізації старих небажаних мотиваційних утворень.

Удосконалено методику інструментальної підготовки майбутніх учителів музики засобами регуляції мотиваційної сили під час роботи над творами і їх виконання.

Подальшого розвитку дістали методи та прийоми створення інтерпретаційної моделі музичних творів і її реалізації.

Теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає у подальшому розвитку:

- теорії та методики музичного навчання шляхом вирішення проблеми вдосконалення інструментальної підготовки майбутніх учителів музики;
- базових засад досягнення виконавської самостійності у студентів мистецьких факультетів ВЗО;
- педагогічних засобів управління процесом вибору оптимальної форми підкріплення мотивів, які спонукають майбутніх учителів музики до творчої діяльності.

Практичне значення одержаних результатів дослідження визначається впровадженням розроблених методичних засад розвитку виконавської самостійності у процес інструментальної підготовки студентів Бердянського державного педагогічного університету (довідка від 06.04.2010 року за № 57/838-01-22), Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (довідка від 12.04.2010 року за № 06/743) та Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка від 22.02.2010 року за № 01-128). Результати роботи використовуються в курсі лекцій “Методика

інструментальної підготовки майбутніх учителів музики” та “Психологія музично-виконавської діяльності” (довідка від 12.04.2010 року за № 06/743) для студентів магістратури Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Матеріали та висновки дисертації можуть використовуватись в інших сферах творчої роботи фахівців з урахуванням специфіки діяльності.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи пройшли апробацію на Всеукраїнських науково-практичних конференціях “Теорія і практика естетичного виховання в умовах соціокультурної трансформації” (м. Бердянськ, 2006); “Художня культура і освіта: традиції, сучасність, перспективи” (м. Мелітополь, 2006, 2007, 2008, 2009); міжвузівській науково-практичній конференції “Кримські діалоги: культура, мистецтво, освіта” (м. Сімферополь, 2007); науково-практичних конференціях та семінарах професорсько-викладацького складу й аспірантів Бердянського державного педагогічного університету (2004-2009).

Обговорення результатів дослідження здійснювалось на засіданнях кафедри музичного виховання та хореографії Бердянського державного педагогічного університету упродовж 2000-2010 рр.

Вірогідність та аргументованість результатів дослідження забезпечується послідовним та системним аналізом праць вітчизняних і зарубіжних авторів з педагогіки, психології та мистецтвознавства; методологічним і теоретичним обґрунтуванням вихідних положень; застосуванням комплексу методів, адекватних об'єкту, меті, завданням та логіці побудови дослідження; кількісною точністю математичної обробки одержаних результатів; тривалим масовим експериментом і отриманою позитивною динамікою від впровадження розроблених методичних засад цілеспрямованого розвитку виконавської самостійності у процес інструментальної підготовки майбутніх учителів музики.

Публікації. Результати дослідження відображено у 8 одноосібних публікаціях, з яких 6 – у наукових фахових виданнях, що відповідають вимогам ВАК України.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (244 позицій, з яких 6 – іноземними мовами). Загальний обсяг дисертації становить 235 сторінок, з них 167 сторінки основного тексту. Робота містить 61 таблицю, що разом з додатками становить 44 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету й завдання, розкрито методологічну і теоретичну основу дослідження, охарактеризовано методи та етапи експериментально-

дослідної роботи, показано наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, висвітлено дані щодо апробації та впровадження результатів дослідження.

У **першому розділі** – *“Теоретичні основи дослідження проблеми розвитку виконавської самостійності студентів музично-педагогічних факультетів у процесі інструментальної підготовки”* – проаналізовано педагогічну, психологічну та мистецтвознавчу літературу з проблеми дослідження; розглянуто психолого-педагогічні особливості розвитку виконавської самостійності музикантів у процесі інструментальної підготовки.

На основі теоретичного аналізу наукової літератури з досліджуваної проблеми встановлена залежність результативності виконавської діяльності інструменталістів від якості сформованості в їх уяві інтерпретаційної моделі музичних творів (О. Алексєєв, Л. Баренбойм, Л. Бочкар'єв, Ф. Бузоні, О. Віцинський, Й. Гат, Л. Гінзбург, О. Гольденвейзер, Г. Коган, Л. Маккіннон, К. Мартінсен, Г. Нейгауз, С. Савшинський, О. Шульп'яков, Ю. Цагареллі, Д. Юник та ін.). Доводиться, що високу якість утворення такої моделі забезпечує виконавська самостійність особистості, складниками якої є мотиваційний, змістовно-логічний, емоційно-вольовий, творчо-операційний і оцінно-рефлексивний компоненти, дія яких спрямовується на самооцінку, самоконтроль, самокорекцію сприйнятої інформації та на її систематизацію шляхом глибокої розумової переробки за відсутності безпосереднього постійного управління ззовні.

У результаті узагальнення досягнень психолого-педагогічної науки щодо розгляду самостійності особистості в аспектах інтелектуально-творчої діяльності (Н. Горлинська, В. Жадько, В. Козаков, Е. Кучменко, Г. Мід, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін.), умов продуктивності самостійного мислення, спрямованого на виявлення новизни (Н. Гузій, Б. Деменко, П. Кряжев, Е. Ксенофонтowa, Г. Меднікова, А. Мисливченко, Ю. Мірошніков, О. Олексюк, Ю. Руденко та ін.), вольової та розумової діяльності як ознаки активності суб'єктів, їх здібності до пізнавального пошуку (Я. Коменський, І. Песталоцці, Г. Побережна, О. Ростовський, С. Русова, Г. Сковорода, О. Хижна, В. Шульгіна та ін.), свідомої вмотивованості дій і їх стійкості до нівелювання зовнішніх впливів (Л. Жарова, С. Занюк, І. Зверєв, Є. Ільїн, В. Ковальов, Л. Марковець, Т. Шамова, О. Шевнюк та ін.), інтеграційних якостей особистості, спрямованих на вибір нового способу вирішення проблеми власними силами (А. Арличев, І. Бобакова, Л. Землякова, В. Мороз, О. Рудницька, І. Сімаєва, П. Якобсон та ін.), акцентуації у суб'єктів активності та ініціативності, спрямованих на самостійне розв'язання організаційних та пізнавальних завдань (А. Ашерова, Ю. Бабанський, А. Козир, А. Огаркова, Г. Падалка, Л. Фестінгер, О. Щолокова та ін.) визначено ознаки виконавської самостійності майбутніх учителів музики під час

інструментальної підготовки. До них віднесено:

- високу результативність діяльності й почуття особистої відповідальності за неї;
- здатність до адекватної оцінки сприйнятої інформації та її систематизації шляхом глибокої розумової переробки;
- спроможність до усвідомленого відхилення знехтуваних альтернативних варіантів музично-ігрових рухів та помислів щодо репрезентації семантичних понять після ухвалення рішень;
- прояв ініціативності та критичності в досягненні нових знань і у формуванні власного характеру й здібностей;
- адекватну самооцінку в процесі вирішення різноманітних виконавсько-інтерпретаційних проблем;
- прагнення до усвідомленого формування та реалізації оригінальної інтерпретаційної моделі музичних творів.

У другому розділі – *“Діагностувально-пошукова робота з розвитку виконавської самостійності студентів музично-педагогічних факультетів у процесі інструментальної підготовки”* – висвітлюються результати констатувального та пошукового експериментів.

Результати аналізу сутності виконавських умінь та навичок, що розвиваються на основі визначальних ознак виконавської самостійності музикантів-інструменталістів, надали змогу виокремити два її критерії. Першим критерієм означеного феномену є *ступінь досконалості відтворення об’єктивних ознак тексту музичних творів*, що визначається за показниками:

- точність відтворення звуковисотних нотних позначень авторського тексту музичних творів;
- точність відтворення метро-ритмічних нотних позначень авторського тексту музичних творів;
- технічна досконалість відтворення матеріалу музичних творів;
- цілісність інтерпретації музичних творів.

Другим критерієм виступає *міра здатності студентів до суб’єктивно-творчого розкриття змісту об’єктивних ознак тексту музичних творів*. За показники цього критерію інструментально-виконавської самостійності майбутніх учителів музики було взято:

- наявність відчуття мелодико-ритмічних ліній в інтонаційно-фразовому розвитку;
- захоплення реалізацією уявно створеної інтерпретаційної моделі музичних творів;
- креативність побудови мелодико-ритмічних ліній в інтонаційно-фразовому розвитку.

При визначенні всіх показників розроблених критеріїв виконавської самостійності студентів музично-педагогічних факультетів у процесі інструментальної підготовки ми керувались спроможністю математичного оцінювання означеного феномену їх кількісним відображенням без

спеціально створених технічно-вимірювальних засобів. Втім, останній показник другого критерію оцінювався за спеціальною системою дзеркальної форми, де найкращі результати при виконанні кожного твору прирівнювались до нульової позначки, а відсутність змістової, емоційної чи динамічної креативності у побудові мелодико-ритмічних ліній в інтонаційно-фразовому розвитку – до наявності 1 – 7 похибок за іншими показниками.

Діагностування сформованості виконавської самостійності студентів музично-педагогічних факультетів у процесі інструментальної підготовки здійснювалось за п'ятиступеневою системою класифікації її рівнів (зразковий, достатній, середній, низький та дуже низький), які різняться між собою кількістю допущених недоліків відповідно до показників визначених критеріїв. Зразковий рівень встановлювався за безпомилкового виконання програми, достатній – за допущення не більше шести помилок, середній – за появи від семи до дванадцяти помилок, низький – за допущення від тринадцяти до вісімнадцяти помилок, дуже низький – за допущення більше вісімнадцяти помилок (одне порушення цілісності відтворення матеріалу умовно прирівнювалося до вісімнадцяти недоліків, допущених за іншими показниками визначених критеріїв).

У процесі проведення констатувального експерименту встановлено, що стан сформованості виконавської самостійності студентів музично-педагогічних факультетів під час інструментальної підготовки не можна вважати задовільним, адже з 314 майбутніх учителів музики лише 2 (0,6%) зуміли досягти зразкового рівня і 11 (3,5%) – достатнього, тоді як 106 (33,8%) продемонстрували середній, 149 (47,5%) – низький, а 46 (14,6%) – дуже низький рівень означеного феномену. Зіставлення результатів діяльності з отриманими даними проведеного анкетування кожного виконавця по завершенні виступу надали змогу виявити *дві групи інноваційних методів і прийомів* цілеспрямованого розвитку виконавської самостійності студентів у процесі інструментальної підготовки. *Перша група* спрямовується на якісне створення в уяві оригінальної інтерпретаційної моделі музичних творів залученням студентів до:

- втілення в неї якомога більшої кількості віднайденої змістової, емоційної та динамічної креативності у побудові мелодико-ритмічних ліній в інтонаційно-фразовому розвитку;

- самопідкріплення мотивації під час перерв у роботі над музичними творами уявним створенням умов майбутнього прилюдного виступу;

- зменшення мотиваційної сили в процесі оволодіння кожною частиною складної інформації через формування в уяві її взірців з мінімальним “відривом” від реальних результатів, реалізація яких не вимагає тривалого часу, великих зусиль і забезпечує отримання задоволення від досягнутих наслідків;

- повторення виконавських операцій одним і тим же способом, а при їх варіативності – до досягнення навичок, що забезпечать гнучкість

реакції.

Друга група інноваційних методів і прийомів розвитку виконавської самостійності спрямовується на закріплення її досягнутого рівня емоціогенністю умов репетиційної та прилюдної реалізації оригінальної уявної інтерпретаційної моделі музичних творів залученням студентів до:

- створення оптимальної мотиваційної сили шляхом збереження привабливості установок та знецінення знехтуваних альтернативних варіантів після ухвалення рішень;

- нівелювання дії екстринсивних мотивів завдяки спрямуванню уваги лише на інтринсивні;

- ігнорування думок про соціально-матеріальну винагороду за результативність діяльності.

Проведення п'яти пошукових експериментів, у яких брали участь 44 студенти БДПУ, МДПУ імені Богдана Хмельницького і ХНПУ імені Г. С. Сковороди, показало, що:

- рівень виконавської самостійності студентів зростає на 4,6% за умови застосування під час роботи над музичними творами та у процесі їх виконання не соціально-матеріальних форм підкріплення мотивації, а емоційно-процесуальних;

- процес розвитку виконавської самостійності студентів стає ефективнішим на 4,4%, якщо на різних стадіях вирішення складних завдань встановлюється оптимальна мотиваційна сила;

- означений феномен підвищується на 1,4%, коли в ході інструментальної підготовки проходить стимуляція пошукової активності й формування інтересу до створення самобутньої інтерпретаційної моделі музичних творів;

- виконавська самостійність майбутніх учителів музики покращується на 1,8% за умови використання у процесі їх інструментальної підготовки оптимальної мотиваційної сили на основі попереднього досвіду, вербального переконання та суб'єктивної оцінки ймовірності успіху;

- ефективність розвитку означеного феномена поліпшується на 2,4%, якщо завдяки сумачі різних мотивів не допускається “перемотивація” студентів під час прилюдних виступів.

У **третьому розділі** – *“Експериментальний розвиток виконавської самостійності студентів музично-педагогічних факультетів у процесі інструментальної підготовки”* – описано *три послідовні етапи* формування експерименту. *Перший* (підготовчий) етап спрямовувався на розробку і теоретичне обґрунтування методики цілеспрямованого розвитку означеного феномена, *другий* – на створення педагогічних умов, необхідних і достатніх для ефективною реалізації розробленої методики, *третій* – на виявлення результатів її апробації у практичній діяльності студентів мистецьких факультетів ВЗО.

У результаті аналізу специфіки формування й реалізації уявної

інтерпретаційної моделі музичних творів у процесі інструментальної діяльності студентів методикою цілеспрямованого розвитку їх виконавської самостійності умовно розмежовано на *чотири фази*.

Перша фаза розвитку інструментально-виконавської самостійності майбутніх учителів музики характеризується встановленням внутрішньої організації мотивів та потягів волі до усвідомлення спонукальних дій на отримання правдивої інформації щодо реальної оцінки сценічно-інтерпретаційної складності музичних творів у процесі підбору репертуару; домінуванням позитивного враження від створення привабливих установок, спрямованих на знецінення знехтуваних альтернативних варіантів після ухвалення рішень; визначенням оптимальної мотиваційної сили під час ознайомлення із загальними ознаками текстових та виконавських компонентів музичних творів з метою активізації пошуків якомога більшої кількості змістовної, емоційної та динамічної креативності у побудові мелодико-ритмічних ліній в інтонаційно-фразовому розвитку. Тут пріоритетного значення набуває вплив позитивних, а не негативних емоцій на внутрішню мотивацію.

Друга фаза розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики в процесі інструментальної підготовки передбачає надання пріоритетного значення процесуальній мотивації, яка сприяє максимальній заглибленості у процес самостійного утворення оригінальної інтерпретаційної моделі музичних творів; коригування мотиваційної сили в процесі оволодіння кожною частиною складної інформації та вибір бажаних форм підкріплення спонукальних мотивів. Тут особливе значення надається цілеспрямованості особистості, адже саме вона забезпечує скорочення процесу внутрішньої мотивації у звичній саморегуляції музично-ігрових рухів під час їх інтеграції та автоматизації завдяки випаданню етапу організації мотивів як у виконавському векторі студентів, так і у мотиваційному. Не менш важливою для правильного прийняття рішень є й інша вольова якість – витримка музикантів-інструменталістів, завдяки якій гальмуються, а в разі необхідності і нівелюються негативні почуття, які заважають здійсненню прийнятого рішення та порушують традиційне самовладання майбутніх учителів музики під час гри. Наявність цих вольових якостей сприяє розвитку виконавської самостійності студентів, оскільки постійна активність, оптимізм і мобілізаційна готовність стають нормами та звичками їх поведінки.

Третя фаза розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики в процесі інструментальної підготовки спрямовується на вдосконалення вже досягнутого рівня означеного феномену. Їй властиве збереження оптимальної мотиваційної сили під час репетиційної реалізації уявної інтерпретаційної моделі музичних творів; утримання привабливості установок і максимальної стійкості уваги на раніше запланованих атрибутах контролю; уникнення появи когнітивного дисонансу сміливим прийняттям рішень завдяки актуалізації тільки автоматизованих музично-

ігрових рухів. Збереження оптимальної мотиваційної сили забезпечується реалізацією напрацьованих способів відтворення інтерпретаційної моделі музичних творів у раніше встановленій послідовності концертної програми. Така послідовність визначається з урахуванням вимог і традицій майбутньої форми звітності, зручності виконання кожного твору в загальному концептуальному викладі програми та динамізму сприйняття.

Метою *четвертої фази* розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики в процесі інструментальної підготовки є закріплення її досягнутого рівня емоціогенністю умов прилюдної реалізації створеної інтерпретаційної моделі музичних творів. Вона спрямовується на домінування таких форм активності, які забезпечують призупинення переорієнтації мотивів при їх зіткненні з перешкодами; на уникнення репрезентації старих небажаних мотиваційних утворень; на нівелювання дії екстринсивних мотивів завдяки спрямуванню уваги лише на інтринсивні; на ігнорування думок про соціально-матеріальну винагороду за результативність сценічної діяльності. Однією з особливостей цієї фази розвитку виконавської самостійності також є, як правило, потреба у заниженні мотиваційної сили; у заглибленості в процес реалізації віднайдених змістових, емоційних та динамічних ознак креативності побудови мелодико-інтонаційних ліній та ритмічних конфігурацій інтерпретаційної моделі музичних творів; у недопущенні “перемотивації” завдяки сумачі спонукальних мотивів або мотивів самоствердження.

У результаті проведення другого (основного) етапу формувального експерименту визначено чотири педагогічні умови, створення яких забезпечує ефективне втілення теоретичних положень розробленої методики розвитку виконавської самостійності студентів у процес їх інструментальної підготовки. Перша педагогічна умова спрямовує зусилля студентів на домінування процесуальної мотивації і таких форм активності, які сприяють максимальній заглибленості у процес самостійного утворення й реалізації оригінальної інтерпретаційної моделі музичних творів; друга – на скорочення процесу внутрішньої мотивації у звичній саморегуляції музично-ігрових рухів під час їх інтеграції та автоматизації завдяки випаданню етапу організації мотивів як у виконавському векторі студентів, так і у мотиваційному; третя – на встановлення оптимальної мотиваційної сили під час роботи над музичними творами та на її застосування в період репетиційних та прилюдних форм звітності з метою забезпечення високої результативності діяльності; четверта – на відображення не лише усвідомленого спонукання до дій, а й на призупинення переорієнтації активності при зіткненні мотивів з перешкодами та актуалізації старих небажаних мотиваційних утворень.

Перевірка ефективності розробленої методики цілеспрямованого розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики

здійснювалась шляхом створення визначених педагогічних умов у навчальному процесі студентів експериментальної групи та математичної обробки результатів вимірювань сформованості означеного феномена для відстеження динаміки та доказу вірогідності кількісного і якісного аналізу даних. У дослідженні брали участь 48 студентів БДПУ, МДПУ імені Богдана Хмельницького і ХНПУ імені Г. С. Сковороди (24 – КГ і 24 – ЕГ), яких було розподілено на п'ять підгруп відповідно до кінцевої форми звітності та місця навчання у ВЗО:

перша підгрупа – 14 випускників ОКР “Спеціаліст” МДПУ імені Богдана Хмельницького (7 – КГ і 7 – ЕГ);

друга підгрупа – 10 студентів перших-третьох курсів МДПУ імені Богдана Хмельницького (5 – КГ і 5 – ЕГ);

третья підгрупа – 6 випускників ОКР “Бакалавр” БДПУ (3 – КГ і 3 – ЕГ);

четверта підгрупа – 12 студентів перших-третьох курсів БДПУ (6 – КГ і 6 – ЕГ);

п'ята підгрупа – 6 випускників ОКР “Спеціаліст” ХНПУ імені Г. С. Сковороди (3 – КГ і 3 – ЕГ).

У процесі заключного (третього) етапу формувального експерименту, який спрямовувався на виявлення результатів апробації розробленої методики, проводились контрольні виміри виконавської самостійності у майбутніх учителів музики під час прилюдних форм звітності за всіма показниками її визначених критеріїв. Математична обробка отриманих даних здійснювалась за формулою:

$$\bar{a} = \frac{\sum a}{n} = \frac{a_1 + a_2 + \dots + a_n}{n}.$$

Узагальнені результати контрольних вимірів виконавської самостійності в учасників КГ і ЕГ викладено у табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка розвитку виконавської самостійності студентів КГ і ЕГ у процесі проведення формувального експерименту

Студенти		Загальна кількість недоліків	
групи	кількість	початок експерименту	завершення експерименту
КГ	24	563 (29,3%)	478 (24,8%)
ЕГ	24	563 (29,3%)	320 (16,6%)

У результаті проведення формувального експерименту доведено, що розвиток виконавської самостійності майбутніх учителів музики стає ефективнішим на 8,2% за умови втілення запропонованої методики у процес інструментальної підготовки студентів мистецьких факультетів ВЗО, оскільки загальна кількість допущених помилок зменшилася на 4, 5%

(85 одиниць) в учасників КГ і на 12,7% (243 одиниці) – ЕГ.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні зроблено теоретичне узагальнення цілей, засобів та результатів розвитку виконавської самостійності студентів музично-педагогічних факультетів під час інструментальної підготовки і запропоновано практичне розв'язання цієї проблеми. Теоретичний аналіз обраної проблеми та отримані результати дослідно-експериментальної роботи дозволяють сформулювати такі висновки:

1. У результаті аналізу педагогічної, психологічної та мистецтвознавчої літератури з багатоаспектного вивчення самостійності особистості з'ясовано, що розвиток виконавської самостійності майбутніх учителів музики безпосередньо впливає на їх інструментальну підготовку. Водночас виявлено недостатню розробленість теоретичних, практичних аспектів досліджуваної проблеми та відсутність методики цілеспрямованого розвитку означеного феномену.

2. Поняття “виконавська самостійність” майбутніх учителів музики ми трактуємо як не вроджену, а набуту їх інтегральну здатність до високої результативності відтворення необхідної інформації на основі творчого втілення у процес інструментальної діяльності власної самостійно сформованої оригінальної інтерпретаційної моделі музичних творів. Її структуру складають мотиваційний, змістовно-логічний, емоційно-вольовий, творчо-операційний та оцінно-рефлексивний компоненти. Дія кожної структурної ланки спрямовується на самооцінку, самоконтроль, самокорекцію сприйнятої інформації та на її систематизацію шляхом глибокої розумової переробки за відсутності безпосереднього постійного управління ззовні.

3. У дослідженні розроблено критерії і показники сформованості виконавської самостійності студентів музично-педагогічних факультетів у процесі інструментальної підготовки, вимірювання яких не вимагає спеціальних технічних засобів. Першим критерієм означеного феномену є *ступінь досконалості відтворення об'єктивних ознак тексту музичних творів* (точність відтворення звуковисотних нотних позначень авторського тексту музичних творів, точність відтворення метро-ритмічних нотних позначень авторського тексту музичних творів, технічна досконалість відтворення матеріалу музичних творів, цілісність інтерпретації музичних творів). Другим критерієм є *міра здатності студентів до суб'єктивно-творчого розкриття змісту об'єктивних ознак тексту музичних творів* (наявність відчуття мелодико-ритмічних ліній в інтонаційно-фразовому розвитку, захоплення реалізацією уявно створеної інтерпретаційної моделі музичних творів, креативність побудови мелодико-ритмічних ліній в інтонаційно-фразовому розвитку).

4. На основі означених критеріїв та їх показників виділено п'ять

рівнів сформованості виконавської самостійності студентів музичної спрямованості ВЗО у процесі інструментальної підготовки (зразковий, достатній, середній, низький і дуже низький). Результати проведення констатувального експерименту показали, що діючі технології розвитку означеного феномену недостатньо відповідають сучасним вимогам підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів і потребують удосконалення. Зразковий рівень виконавської самостійності виявлено лише у 0,6%, достатній – у 3,5% студентів музичної спрямованості ВЗО України. Натомість, у 33,8% майбутніх учителів музики зафіксовано середній і у 47,5% – низький, а у 14,6% – навіть дуже низький рівень сформованості означеного феномену.

5. У ході проведення пошукових експериментів виявлено *дві групи ефективних методів і прийомів* цілеспрямованого розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики у процесі інструментальної підготовки. *Перша група охоплює методи та прийоми* оволодіння об'єктивними ознаками тексту музичних творів і суб'єктивно-творчого розкриття їх змісту (спрямування зусиль студентів на уявлення інтерпретаційної моделі музичних творів з якомога більшою кількістю віднайдених змістовних, емоційних та динамічно-креативних ознак у побудові мелодико-ритмічних ліній в інтонаційно-фразовому розвитку; самопідкріплення мотивації під час перерв у роботі над музичними творами уявним створенням умов майбутнього прилюдного виступу; зменшення мотиваційної сили в процесі оволодіння кожною частиною складної інформації через формування в уяві її взірців з мінімальним “відривом” від реальних результатів, реалізація яких не вимагає тривалого часу, великих зусиль і забезпечує отримання задоволення від досягнутих наслідків; повторення виконавських операцій одним і тим же способом, а при їх варіативності – до досягнення навичок, що забезпечують гнучкість реакції). *Методи і прийоми другої групи* спрямовуються на закріплення досягнутого рівня виконавської самостійності емоціогенністю умов репетиційної та прилюдної реалізації уявної інтерпретаційної моделі музичних творів (залученням студентів до створення оптимальної мотиваційної сили шляхом збереження привабливості установок та знецінення знехтуваних альтернативних варіантів після ухвалення рішень; нівелювання дії екстринсивних мотивів завдяки спрямуванню уваги лише на інтринсивні; ігнорування думок про соціально-матеріальну винагороду за результативність діяльності).

6. Методичні засади розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики знайшли відбиток у розробленій методиці і педагогічних умовах її ефективного втілення у процес інструментальної підготовки студентів мистецьких факультетів ВЗО.

Процес розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики умовно розмежовується на *чотири фази*. *Перша фаза* характеризується встановленням внутрішньої організації мотивів та

потягів волі до усвідомлення спонукальних дій на отримання правдивої інформації щодо реальної оцінки сценічно-інтерпретаційної складності музичних творів у ході ознайомлення з загальними ознаками їх текстових та виконавських компонентів. *Друга фаза* передбачає надання пріоритетного значення процесуальній мотивації, яка сприяє максимальній заглибленості в процес усвідомлення музичної інформації, інтеграції та автоматизації ігрових рухів з метою конкретизації ознак інтерпретаційної моделі музичних творів. *Третя фаза* спрямовується на утримання привабливості установок під час репетиційної реалізації створеної інтерпретаційної моделі музичних творів з метою вдосконалення рівня означеного феномену. *Четверта фаза* відзначається закріпленням досягнутої виконавської самостійності студентів емоціогенністю умов прилюдної реалізації створеної інтерпретаційної моделі музичних творів.

Педагогічними умовами ефективного втілення розробленої методики цілеспрямованого розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики у процес інструментальної підготовки є:

- спрямування зусиль студентів на домінування процесуальної мотивації і таких форм активності, які сприяють максимальній заглибленості в процес самостійного створення й реалізації оригінальної інтерпретаційної моделі музичних творів;

- активізація прагнень студентів до скорочення процесу внутрішньої мотивації у звичній саморегуляції музично-ігрових рухів під час їх інтеграції та автоматизації завдяки випаданню етапу організації мотивів у їх як виконавському, так і у мотиваційному векторі;

- спонукання студентів до встановлення оптимальної мотиваційної сили під час роботи над музичними творами та до її застосування у період репетиційних і прилюдних форм звітності з метою забезпечення високої результативності діяльності;

- орієнтування студентів на внутрішню організацію мотивів та потягів волі відображенням не лише усвідомленого спонукання до дій, а й призупиненням переорієнтації активності при зіткненні мотивів з перешкодами та актуалізації старих небажаних мотиваційних утворень.

7. У результаті проведення дослідно-експериментальної роботи доведено ефективність запропонованих методичних засад цілеспрямованого розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики під час інструментальної підготовки. Позитивна динаміка від їх реалізації у навчальному процесі студентів музичної спрямованості ВЗО склала 8,2%.

Завдання дослідження виконано, мету досягнуто. Водночас доцільно зазначити, що отримані результати дисертаційної роботи не претендують на вичерпне розкриття всіх аспектів даної проблеми. Вони можуть слугувати основою для подальших пошуків ефективних методів та прийомів розвитку виконавської самостійності студентів мистецьких факультетів вищих навчальних закладів не лише педагогічної, а й музичної

спрямованості, адже маловивченими залишились питання формування просторово-часових ознак інтерпретаційної моделі музичних творів, автоматизації виконавсько-ігрових рухів, усвідомленої регуляції процесу їх відтворення тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у провідних фахових наукових виданнях, затверджених ВАК України

1. Бурназова В. В. Проблема організації виконавської самостійності студентів музично-педагогічних факультетів у теорії і практиці вищої школи / В. В. Бурназова // зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного університету. – Бердянськ: БДПУ, 2004. – №3. – С. 146-152. – (Педагогічні науки).

2. Бурназова В. В. Самоактуалізація і творчий потенціал майбутнього фахівця / В. В. Бурназова // зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного університету. – Бердянськ: БДПУ, 2006. – №4. – С. 141-146. – (Педагогічні науки).

3. Бурназова В. В. Перспективні напрями розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки / В. В. Бурназова // зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного університету. – Бердянськ: БДПУ, 2008. – №4. – С. 256-262. – (Педагогічні науки).

4. Бурназова В. В. Мотивація як засіб розвитку виконавської самостійності майбутніх учителів музики у процесі інструментальної підготовки / В. В. Бурназова // зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного університету. – Бердянськ: БДПУ, 2009. – №3. – С. 262-267. – (Педагогічні науки).

5. Бурназова В. В. Регуляція мотиваційної сили як засіб розвитку виконавської самостійності музикантів-інструменталістів / В. В. Бурназова // Наукові записки: зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – Вип. LXXXV (85). – С. 25-32. – (Педагогічні та історичні науки).

6. Бурназова В. В. Стимуляція пошукової активності як засіб розвитку виконавської самостійності музикантів-інструменталістів / В. В. Бурназова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання: зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 13. – С. 25-30.

Тези, матеріали конференцій

7. Бурназова В. В. Самостійність як фактор фахової підготовки студентів / В. В. Бурназова // Матеріал. всеукр. наук.-практ. конфер.

‘Мистецька освіта в контексті європейської інтеграції : Теоретичні та методичні засади розвитку”. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2004. – С. 92-94.

8. Бурназова В. В. До проблеми виконавської самостійності студентів у процесі інструментальної підготовки / В. В. Бурназова // Матеріал. всеукр. наук.-практ. конфер. ‘Навчання, виховання та розвиток”. – Бердянськ: БДПУ, 2004. – С. 59-61.

АНОТАЦІЇ

Бурназова В. В. Методичні засади розвитку виконавської самостійності студентів музично-педагогічних факультетів у процесі інструментальної підготовки. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – “Теорія та методика музичного навчання”. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2010.

У дисертації розглядається розвиток виконавської самостійності майбутніх учителів музики як не вродженої, а набутої інтегральної властивості особистості, що сприяє високій результативності відтворення необхідної інформації на основі творчого втілення у процес інструментальної діяльності сформованої без допомоги ззовні оригінальної інтерпретаційної моделі музичних творів. Пропонуються розроблені методичні засади її чотирьохфазового розвитку. Перша фаза характеризується спрямуванням зусиль студентів на встановлення внутрішньої організації мотивів та потягів волі до усвідомлення спонукальних дій на отримання об’єктивної інформації щодо реальної оцінки сценічно-інтерпретаційної складності музичних творів у ході ознайомлення із загальними ознаками їх текстових та виконавських компонентів. Друга фаза передбачає активізацію прагнень студентів до надання пріоритетного значення процесуальній мотивації, яка сприяє максимальній заглибленості у процес усвідомлення музичної інформації, інтеграції та автоматизації ігрових рухів з метою конкретизації ознак інтерпретаційної моделі музичних творів. У третій фазі пріоритетного значення набуває спонукування студентів до утримання привабливості установок під час її репетиційної реалізації, а в четвертій – їх орієнтування на закріплення досягнутої виконавської самостійності емоціогенністю умов сценічної діяльності.

Ключові слова: виконавська самостійність, методичні засади, методика розвитку, інструментальна підготовка, майбутні учителі музики.

Бурназова В. В. Методические основы исполнительской самостоятельности студентов музыкально-педагогических факультетов в процессе инструментальной подготовки. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – “Теория и методика музыкального обучения”. – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. – Киев, 2010.

В диссертации определяется исполнительская самостоятельность будущих учителей музыки как не врожденное, а приобретенное свойство личности, которое способствует высокой результативности реализации необходимой информации на основании творческого воплощения в процесс инструментальной деятельности сформированной без посторонней помощи оригинальной интерпретационной модели музыкальных произведений. Её структуру составляют мотивационные, содержательно-процессуальные, эмоционально-волевые, ориентировочно-операционные и оценочно-рефлексивные компоненты, действие которых направлено на самооценку, самоконтроль, самокоррекцию воспринятой информации и на её систематизацию путем глубокой умственной переработки при отсутствии непосредственного постоянного управления извне.

Благодаря анкетированию и поисковым экспериментам обнаружены инновационные методы и приёмы развития исполнительской самостоятельности студентов музыкально-педагогических факультетов в процессе инструментальной подготовки. На их основе разработана методика целенаправленного развития исследуемого феномена средствами: влияния оптимальной мотивационной силы на воображаемое создание интерпретационной модели музыкальных произведений и её публичную реализацию; доминирования процессуальной мотивации в стимуляции интереса к поисковой активности; избегания перемотивации исполнителей во время публичных выступлений на основе суммирования различных мотивов; нивелирования действия экстринсивных мотивов условным рассмотрением каждой публичной интерпретации музыкальных произведений как очередной или генеральной репетиции перед следующим более ответственным выступлением. Предлагается четырёхфазная методика развития исполнительской самостоятельности будущих учителей музыки в процессе инструментальной подготовки, а именно:

первая фаза – становление исполнительской самостоятельности будущих учителей музыки при ознакомлении с общими свойствами текстовых и исполнительских компонентов музыкальных произведений во время подбора репертуара;

вторая фаза – развитие указанного феномена в процессе осознания музыкальной информации, интеграции и автоматизации игровых движений с целью конкретизации свойств интерпретационной модели музыкальных произведений;

третья фаза – усовершенствование исполнительской самостоятельности репетиционной реализацией созданной

интерпретационной модели музыкальных произведений;

четвёртая фаза – закрепление достигнутой исполнительской самостоятельности студентов эмоциогенностью условий публичной реализации созданной интерпретационной модели музыкальных произведений.

Экспериментально доказано эффективность развития исполнительской самостоятельности студентов музыкально-педагогических факультетов в процессе инструментальной подготовки при соблюдении педагогических условий, направленных на:

- фокусирование усилий студентов на доминирование процессуальной мотивации и таких форм активности, которые способствуют максимальной углублённости в процесс самостоятельного образования и реализации оригинальной интерпретационной модели музыкальных произведений;

- активизацию стремлений студентов к сокращению процесса внутренней мотивации в привычной саморегуляции музыкально-игровых движений во время их интеграции и автоматизации выпадением этапа организации мотивов в их как исполнительском, так и мотивационном векторе;

- побуждение студентов к установлению оптимальной мотивационной силы во время работы над музыкальными произведениями и к её использованию в период репетиционных и публичных форм отчётности с целью обеспечения высокой результативности деятельности;

- ориентацию студентов на внутреннюю организацию мотивов и волевых стремлений отображением не только осознанного побуждения к действиям, но и приостановкой переориентации активности при столкновении мотивов с препятствиями и актуализации старых нежелательных мотивационных образований.

Ключевые слова: исполнительская самостоятельность, методика развития, инструментальная подготовка, будущие учителя музыки.

Burnazova V. V. Methodical principles of development of carrying out independence of students of music-pedagogical faculties in the process of instrumental preparation.

Dissertation for the Candidate in Pedagogical Sciences, specialty 13.00.02 – “Theory and methods of musical education”. – National Pedagogical University named after Dragomanov. – Kyiv, 2010.

In dissertation is scrutinized the development of carrying out independence of the future music masters is examined as not born, but integral property of personality which is instrumental in high effectiveness of recreation of necessary information on the basis of creative embodiment the original interpretation model of pieces of music which was unassisted formed in the process of instrumental activity. The developed methodical principles of its quadriphase development are offered. The first phase is characterized by

directing of the efforts of students to the determination of internal organization of motives and aspirations of the will to the awareness of prompting actions for the receipt of truthful information about the real estimation of scenic-interpretational complexity of pieces of music during the acquaintance with the general properties of their text and performing components. The second phase provides the activization of aspirations of students to attach priority significance to processual motivation, which enables to all-out deeping in the process of awareness of music information, integration and automatization of playing movements for the purpose of concretization of properties of interpretational model of the pieces of music. In the third phase the prompt of students to retention of attraction of mounting during its rehearsal realization gets the priority significance. In the fourth phase the orientation of students to the fastening of the reached carrying out independence by stressful of conditions of the scenic activity.

Key words: carrying out independence, methodic principles, methodic of development, instrumental preparation, future music masters.